

120506 5e söndagen i Påsktiden Björn Helgesson

Att växa i tro

Nog är det fantastiskt att få bo i Sverige. Bara en sådan sak som språket; Svenska. Begripligt och välklingande vare sig det är med norrländsk eller gotländsk dialekt. Annat är det med många andra språk runt om i världen där man inte förstår ett ord. Som italienskan och kinesiskan. För att inte tala om naturen. Själv älskar jag Vättern och Vänern, dessa enorma dricksvattenreservoarer, där man bara kan doppa ner huvudet och dricka utan minsta risk för resistenta bakterier. Jag önskar verkligen att alla människor världen över skulle kunna känna glädje över den plats där de bor.

Även när man är ute och reser träffar man på lite av Sverige här och var. Några trevliga påminnelser och andra mindre uppmuntrande. Åker man till delar av Ryssland kan man numera hitta spår av Sverige i form av IKEA:s kalhyggen som ger billiga Ivarbokhyllor och i Prag påminner en bro och välfyllda gravplatser fortfarande om våra stormaktsdrömmar. Annat kan man vara hjärtligt stolt över. Tänk bara på uppfinningar som Pacemakern, telefonen och skiftnyckeln som Johan Petter Johansson uppfann 1892. Till det jag tycker är fint hör även SKUT; Svenska kyrkan i utlandet. I 24 länder världen över kan man träffa på små ambassader för vår kyrka.

Annars är just svenskheten ett problem när det kombineras med ordet kyrka. Det är lätt att tolka på sätt som blir tveksamma. Varumärket mutar in ganska mycket. Är vår kyrka på något sätt mer kyrka än andra kyrkor i landet Sverige, T ex Kväkarna eller Baptistsamfundet? Knappast. Anspråk på exklusivitet öppnar för högmod. I enhetssamhällets tid skulle man i den bästa av världar kunna tänka att Svenska kyrkan betyder just kyrkan i Sverige. Ungefär som Grekiskt ortodoxa kyrkan betyder just ortodoxa kyrkan i Grekland och inte gör anspråk på någon värdemässig positionering i förhållande till Serbisk ortodoxa kyrkan i Serbien.

I verkligheten har det varit annorlunda. Vi har ett envist behov av att placera folk innanför eller utanför, ovanför och nedanför. Då blir ordet kyrka och Svenska i kombination lätt problematiskt. Titta bara på mördaren Breivik. Identitetsmarkörerna för honom var Norskt och Kristen och lite annat. Samma sak finns i vanlig nationalism genom tiderna i vårt eget land. Svenska kyrkan, Kungen, Försvarsmakten, Landet, vit. Svensk. Jag träffar hela tiden dopföräldrar som anger tillhörigheten till det svenska som motivet för att de vill döpa sina barn: ”Vi är inte troende, men det hör till att vara döpt i svenska kyrkan för den som vill vara svensk”. Ofta kan jag trots ambitionen att tolka identitetslängtan som Gudslängtan inte hitta minsta brygga till Jesus hur djupt jag än gräver. Så kan det vara även i vårt kyrkorum. Ett par av de trognaste kyrkobesökarna har sagt till mig att ”Jag är inte troende men det hör till min samhällsklass att gå i kyrkan”.

Nationalism och kyrka har en lång och läskig historia. Den börjar redan hos judendomen där vår kyrka har sin vagga. Bibeln berättar om Guds utväljande och Guds kärlek till det judiska folket: ”När Israel var ung fick jag honom kär”, läste Christina nyss. Väldigt snart läste man in att Guds kärlek till det egna folket innebar att andra folk var mindre älskade, mindre utvalda och därför möjliga att behandla på alla möjliga sätt. Innanför, utanför. Mönstret finns där hela tiden. På samma sätt under svensk stormaktstid. Jan Guillou

har skildrat det med förfärande tydlighet i boken "Häxornas försvarare". Kungar då och senare blandade religion och egna maktambitioner till en farlig brygd som växte vidare under nationalromantiken in i nutid.

Juden Jesus påstår att det är för vårt eget bästa som han lämnar lärjungarna: Ty om jag inte lämnar er kommer inte Hjälparen till er. Jesu radikala budskap – i förhållande till sin samtid – innebar en förskjutning av fokus. Från det nationella till det kosmopolitiska. Templet, folket, landet och ordet, Thoran får en underordnad plats i förhållande till individen, kärleken, Jesus och barnet. Han vänder upp och ner på saker. Anden, den hjälpare Jesus ska sända är drivkraften. Guds folk grundas inte i att man tillhör rätt folk utan att man lever Andens liv. Det är som om Jesus säger att han själv står i vägen för de goda nyheterna för att han är jude. Missförstå mig inte. Han kunde lika gärna ha varit svensk eller japan. Han var barn av sin kultur och tid. Anden öppnar upp för hela världen. Den blåser var den vill. Anden är kosmopolit.

Människor världen över lyssnar efter Andens röst för att i den höra Jesu röst som bara säger det Fadern berättat för honom. Det är kyrkan. Den är inte svensk eller grekisk. Inte heller romersk katolsk eller luthersk. Anden är det som förenar. Praktiserad kärlek är bekräftelsen på att det är sant och inte bara prat. Förvandlade perspektiv bekräftar att Anden börjat påverka oss. "Om vi älskar varandra är Gud alltid i oss, och hans kärlek har nått sin fullhet i oss", stod det i episteltexten. Inte att vi formellt tillhör en kyrka, absolut inte för att vi är svenskar. Gul eller röd eller svart gör detsamma har han sagt. Jesus älskar alla barnen på vår jord. När Anden styr sker det.

En gång blir vi som vill följa i Jesu fotspår sanna kosmopoliter. Vi är inte där. Vi behöver det lokala. Där blir tron konkret. Där finns myllan där något kan växa. De som redan nu kallar sig kosmopoliter ljuger. Man gör det för att få slippa vara delaktiga i det lokala, för att slippa ta ansvar. Många människor vill vara andliga, men så länge det inte når ut i händerna och handlingarna är det bara prat. Kosmopoliter vill sitta på den bekväma åskådarläktaren. Själv behöver jag det lokala för att växa i tro. Jag behöver hjälp av dig för att fostras, för att hålla fast vid Andens väg. Agneta heter hon som gör våra affischer här i församlingen. Till den här söndagen hade hon valt en bild som visar två händer som håller i varandra. Kanske tänkte hon att det är Anden som håller mig i handen. Kanske tänkte hon att vi som trevande vill följa Jesus håller varandra i handen. Båda tolkningarna fungerar. För mig är det lokala Svenska kyrkan för att den råkar finnas just här. För mig är det lokala nedslaget Olaus Petri församling.

Här är vi satta för att växa. Växandet innebär att gränser sprängs. Min bekvämlighets gränser, Min självömkans gränser, men inte minst också gränsen som säger vilka som är innanför och vilka som är utanför. Därför är all nationalism som sker på bekostnad av andra otänkbart för Andens folk. Det är när Anden stöder mitt lilla kärleksfrö som gränserna sprängs.

Än så länge är jag mer svensk än kristen. Jag erkänner. Än så länge ryms inte så många i den skål som jag unnar kärlek. Än så länge. Men en dag ska trädet blomma. Ty detta är kärleken; inte att vi älskat Gud utan att han älskat oss och sänt sin son. Anden griper efter min hand och efter din.

Björn Helgesson 2012-05-06